

Ratyfikacja Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej potrzebna tu i teraz

Co Polska już ratyfikowała i dlaczego to za mało?

Często słyszymy, że Polska „ratyfikowała Europejską Kartę Społeczną”. To prawda, ale dotyczy to starszej wersji Karty z 1961 r., i to tylko częściowo. Polska nie ratyfikowała Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej z 1996 r. (ZEKS), która w sposób aktualny i pełniejszy określa prawa społeczne w Europie. Co więcej, również ratyfikacja Karty z 1961 r. była wybiórcza i objęła tylko część zobowiązań.

Zasady ratyfikacji Europejskiej Karty Społecznej

Zgodnie z artykułem 20 Europejskiej Karty Społecznej - państwo, które przystępuje do Karty, zobowiązuje się do:

1. uznania części I Karty za deklarację celów,
2. związania się co najmniej pięcioma spośród następujących artykułów części II: 1, 5, 6, 12, 13, 16, 19,
3. oraz łącznie do uznania co najmniej 10 artykułów lub 45 paragrafów Karty z części II.

Państwo wybiera więc, które prawa uznaje za wiążące, ale musi spełnić minimalne warunki ilościowe. Polska formalnie je spełniła, ale nie przyjęła wielu kluczowych przepisów.

Czego Polska przykładowo nie ratyfikowała?

Oto wybrane, istotne fragmenty Karty z 1961 r., które Polska wyłączyła z ratyfikacji:

- Artykuł 2(2) - zapewnienie płatnych dni świątecznych,
- Artykuł 4(1) - prawo do godziwego wynagrodzenia,
- Artykuł 10 (3) - ułatwienia w celu szkolenia dorosłych pracowników,

Co mówi Komitet?

Europejski Komitet Praw Społecznych (ECSR) regularnie krytykuje Polskę również za to, jak wykonuje te przepisy, które ratyfikowała. Przykłady:

- Artykuł 1(2) wolność zrzeszania się
ECSR wskazuje na nadmierne ograniczenia prawa do strajku w Polsce; zakaz ten dotyczy zbyt wielu kategorii pracowników, co jest niezgodne ze standardami Karty.
- Artykuł 2(1) prawo do rozsądnej długości dnia pracy
Komitet zwraca uwagę, że elastyczne systemy czasu pracy w Polsce (np. wydłużone okresy rozliczeniowe) mogą prowadzić do przekroczenia dopuszczalnych norm i naruszać prawo do wypoczynku.

Dlaczego to ważne?

Nieprzyjęcie podstawowych postanowień Karty i brak ratyfikacji Zrewidowanej wersji pozostawia luki w ochronie praw społecznych i pracowniczych w Polsce.

Ponadto Polska nie przystąpiła do protokołu o skardze zbiorowej, co odbiera związkom zawodowym i pracodawcom możliwość składania skarg w razie systemowych naruszeń.

Przypominamy:

Postulat ratyfikacji Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej i protokołu o skardze zbiorowej od lat znajduje się w dokumentach programowych NSZZ „Solidarność”, w tym w Uchwale programowej XXXI Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność” (Spała, 19–20 października 2023 r.).

W ramach projektu „Rozwój zdolności NSZZ ‘Solidarność’ dla aktywnego udziału w procesie monitorowania i stanowienia prawa” w kwietniu 2026 r. planowane jest seminarium dotyczące ratyfikacji ZEKS.

Barbara Surdykowska, ekspert prawny Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

